



## Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2020.gada 10.jūnijā Nr. 1-8/29

**Latvijas Republikas Saeima**  
[saeima@saeima.lv](mailto:saeima@saeima.lv)

### *Par bezdarbnieka palīdzības pabalsta izmaksas ierobežojumu*

Lai sniegtu atbalstu tām personām, kuras pēc bezdarbnieka pabalsta izmaksas beigām sakarā ar Covid-19 izsludinātās ārkārtējās situācijas radītajām sekām nav atradušas darbu un neveic saimniecisko darbību, Saeima šā gada 24.aprīlī pieņēma likumu "Grozījumi likumā "Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam"", papildinot likumu "Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" (turpmāk – Likums) ar normām, kas paredz, ka persona, kurai piešķirtā bezdarbnieka pabalsta izmaksas periods beidzas 2020.gada 12.martā vai vēlāk un kura sakarā ar Covid-19 izplatību izsludinātās ārkārtējās situācijas apstākļiem turpina būt bezdarbnieka statusā, var pieprasīt bezdarbnieka palīdzības pabalstu, kuru piešķir no nākamās dienas pēc tam, kad beidzas bezdarbnieka pabalsta izmaksas periods, uz laiku, kas nav ilgāks par četriem mēnešiem. Bezdarbnieka palīdzības pabalsta apmērs ir 180 *euro* mēnesī. Par minētajām personām netiek veiktas valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (Likuma Pārejas noteikumu 23.punkts).

Vienlaikus, Likumā ir iekļauts ierobežojums saņemt bezdarbnieka palīdzības pabalstu. Proti, Likuma Pārejas noteikumu 24.punkts noteic, ka bezdarbnieka palīdzības pabalsta izmaksu pārtrauc, ja persona zaudē bezdarbnieka statusu vai tai ir piešķirta apdrošināšanas atlīdzība saskaņā ar likumu "Par obligāto sociālo apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām", valsts pensija saskaņā ar likumu "Par valsts pensijām", izdienas pensija vai ikmēneša atlīdzība bezdarbniekam par algoto pagaidu sabiedrisko darbu veikšanu.

Tātad bezdarbnieka palīdzības pabalsta izmaksa tiek pārtraukta, ja personai ir tiesības uz kādu citu maksājumu sociālās apdrošināšanas sistēmas ietvaros, izdienas pensiju vai atlīdzību par algoto pagaidu sabiedrisko darbu veikšanu.

Nav šaubu, ka valstij ir liela rīcības brīvība sociālajā jomā, īpaši krīzes laikā, tomēr šī rīcības brīvība nav absolūta. Tai ir jābūt atbilstošai vispārējiem tiesību principiem. Viens no nozīmīgākajiem tiesību principiem sociālajās tiesībās ir vienlīdzības princips.

Satversmes 91.pants noteic, ka visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā. Cilvēka tiesības tiek īstenotas bez jebkādas diskriminācijas.

Jau iepriekš esmu vērsis likumdevēja uzmanību uz Eiropas Nacionālo cilvēktiesību institūciju tīkla (ENNHRI) paziņojumu, kurā atzinīgi tiek vērtēti ES soļi

ekonomikas stimulēšanai un atbalsta sniegšanai iztikas līdzekļu nodrošināšanai COVID-19 pandēmijas kontekstā. Vienlaikus uzsvērts, ka ārkārtīgi svarīgi, lai šādu pasākumu īstenošanā tiktu ņemtas vērā visas cilvēktiesības, tostarp ekonomiskās un sociālās tiesības. Saskaņā ar cilvēktiesību standartiem valstīm ir jāizmanto maksimāli pieejamie resursi, lai pēc iespējas ātrāk un efektīvāk pilnībā īstenotu ekonomiskās un sociālās tiesības. Tām ir jāizvairās no pakalpojumu standartu pazemināšanas un jānodrošina būtiska vienlīdzība, mazinot nesamērīgu ietekmi uz visvairāk apdraudētajām grupām. To ir jāveic caurskatāmi un ar jēgpilnu skarto grupu līdzdalību un konsultēšanu. Gan valstu, gan ES ekonomiskajiem pasākumiem ir jābūt saskaņā ar šiem cilvēktiesību principiem.

Esmu saņēmis iesniegumu, kurā norādīts, ka personai līdz 2020.gada 2.maijam bija piešķirts bezdarbnieka pabalsts. Vienlaikus personai ir noteikta 3.grupas invaliditāte un piešķirta invaliditātes pensija 85 *euro* apmērā, līdz ar to, beidzoties bezdarbnieka pabalsta izmaksai, personai nav tiesību saņemt līdzvērtīgu atbalstu kā pārējiem bezdarbniekiem, kurus skārusi Covid-19 krīze, proti, bezdarbnieka palīdzības pabalstu, kura apmērs ir salīdzinoši lielāks – 180 *euro*.

Uzskatu, ka Likuma Pārejas noteikumu 24.punktā iekļautais ierobežojums saņemt bezdarbnieka palīdzības pabalstu nesamērīgi ierobežo personu ar invaliditāti tiesības saņemt līdzvērtīgu atbalstu. Tā kā bezdarbnieka palīdzības pabalsta mērķis ir sniegt atbalstu tām personām, kuras pēc bezdarbnieka pabalsta izmaksas beigām joprojām atrodas bezdarbnieka statusā, tiesības saņemt bezdarbnieka palīdzības pabalstu būtu nodrošināmas tām personu grupām, kurām ir tiesības saņemt bezdarbnieka pabalstu, proti, pēc analogijas piemērojot Likuma 10.pantā iekļautos bezdarbnieka pabalsta izmaksas apturēšanas un izbeigšanas nosacījumus .

Tāpat jānorāda, ka, piemēram, likuma 14.pantā “Par obligāto sociālo apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām” ir iekļauts nosacījums, ka atlīdzības par darbspēju zaudējumu un atlīdzības par apgādnieka zaudējumu izmaksu pārtrauc laikā, kad atlīdzības saņēmējs saņem bezdarbnieka pabalstu. Līdzīgs nosacījums ir izdienas pensijas saņēmējiem, proti, izdienas pensijas izmaksu pārtrauc laikā, kad izdienas pensijas saņēmējs saņem bezdarbnieka pabalstu. Uzskatu, ka šādus nosacījumus analogi ir iespējams piemērot arī bezdarbnieka palīdzības pabalsta izmaksā.

Izņēmums ir invaliditātes pensijas saņēmēji. Likums “Par valsts pensijām” neierobežo tiesības vienlaikus saņemt invaliditātes pensiju un bezdarbnieka pabalstu. Tomēr, ievērojot Satversmes 91.pantā iekļauto vienlīdzības principu, arī bezdarbniekiem, kuriem ir piešķirta invaliditātes pensija, ir jānodrošina tiesības saņemt valsts atbalsta pasākumus lielākajā apmērā.

Pamatojoties uz Tiesībsarga likuma 11.panta 4.punktu un 12.panta 8.punktu, aicinu Saeimu pēc iespējas īsākā laika posmā pilnveidot likuma “Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam” normas, paredzot taisnīgus bezdarbnieka palīdzības pabalsta izmaksas noteikumus.

Lūdzu informēt par rekomendācijas ieviešanu.

Ar cieņu  
tiesībsargs

Juris Jansons

*Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu*